
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ КОМПЛЕКСНИХ ЗМАГАНЬ У НЕОЛІМПІЙСЬКОМУ СПОРТІ

Тетяна Кропивницька, Кирило Краснянський

Аннотація. Затронута актуальна тема – організація змагань в неолімпійському спорті. Целью исследования было обобщение проблем организации международных комплексных соревнований в неолімпійському спорті, выявление причин их возникновения и возможных путей решения. Анализ научно-методической литературы и отчетов о проведении Всемирных игр, Всемирных игр SportAccord позволил выделить основные группы проблем их организации (организационные, кадровые, финансовые, материально-технические, информационные и правовые); раскрыть причины возникновения и последствия, проявления данных проблем; предложить возможные пути их решения.

Ключевые слова: Всемирные игры, организация соревнований, неолімпійський спорт, проблемы проведения, SportAccord.

Abstract. The article deals with competition organization in non-Olympic sport. The objective of study consisted in generalization of the issues of organizing international complex competitions in non-Olympic sport, identification of the causes of their appearance and possible ways of handling. Analysis of scientific-methodical literature and reports on holding of World Games, SportAccord World Games has allowed to isolate main groups of issues of their organization (organizational, financial, material-technical, information and legal); reveal their causes and consequences; suggest possible ways of their solution.

Keywords: World Games, competition organization, non-Olympic sport, holding issues, SportAccord.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасний спорт характеризується такими тенденціями розвитку: зростання спортивних досягнень, процеси професіоналізації та комерціалізації, виникнення нових видів спорту, а також прагнення більшості управлінських спортивних структур популяризувати свою діяльність шляхом проведення міжнародних комплексних змагань. Крім цього, в структурі міжнародного спортивного руху сформувався новий напрям – неолімпійський спорт, який набуває все більшого значення в соціальному та спортивному житті суспільства. Основними змаганнями в ньому є Всесвітні ігри, які регулярно проводяться з 1981 р. Міжнародною асоціацією Всесвітніх ігор (IWGA). Велика кількість і різноманітність неолімпійських видів спорту продовжує стимулювати виникнення нових комплексних змагань національного, регіонального та міжнародного рівнів [1, 6]. Так, одними з останніх реалізованих спортивних проєктів стали Всесвітні ігри SportAccord (єдиноборств, інтелектуальні), які об'єднали багато видів спорту, не охоплених існуючими міжнародними змаганнями комплексного характеру.

Організація подібних змагань – складний багаторівневий процес, під час якого організатори стикаються з рядом проблем. Особливо це характерно для нових спортивних заходів, якими виступають змагання у неолімпійському спорті. Брак

наукових розробок у даному напрямі, а також їх практична значущість обумовили вибір теми дослідження. Вони проводилися в рамках наукового комплексного міжвузівського проєкту «Теоретико-методологічні основи розвитку неолімпійського спорту» (номер держреєстрації 0115U002372), реалізація якого запланована на 2015–2017 рр.

Мета дослідження – узагальнення проблем організації міжнародних комплексних змагань у неолімпійському спорті, виявлення причин їх виникнення та можливих шляхів вирішення.

Методи дослідження: аналіз літературних джерел, документальних матеріалів, інформації офіційних сайтів організаційних комітетів змагань (Всесвітніх ігор, Всесвітніх ігор SportAccord); синтез і узагальнення; порівняння й аналогія; системний підхід.

Результати дослідження та їх обговорення. Проведення масштабних змагань іноді супроводжується труднощами ще під час вибору міста-організатора. Всесвітні ігри, а особливо змагання SportAccord, які зародилися недавно, отже ще не набули високої популярності, мають незначну кількість претендентів на організацію цих заходів. Останнім часом кандидатуру на проведення Всесвітніх ігор IWGA обирає з трьох претендентів (наприклад для ігор 2017, 2021 рр.), але вибори міст-організаторів для ігор SportAccord проходили взагалі без конкурсу. Так, єдиним кан-

дидатом на проведення перших Всесвітніх ігор єдиноборств SportAccord та Всесвітніх інтелектуальних ігор SportAccord став Пекін [7].

Необхідно зазначити, що організатори комплексних змагань всесвітнього рівня можуть зіткнутися з негативною тенденцією в питанні кількості заявок. Так, у демократичних країнах сьогодні стає правилом узгоджувати важливі рішення для країни або конкретного міста з їх мешканцями. Прикладом може стати ситуація, що виникла з Мюнхеном, міська влада якого хотіла подавати заявку на зимові Олімпійські ігри 2022 р. Але результати референдуму з цього питання виявилися негативними. Сьогодні економічні інтереси часто переважають над політичними. Ця тенденція буде тільки посилюватися і в подальшому може стати актуальною і для неолімпійського спорту.

Після вибору міста-організатора і формування організаційного комітету починається інтенсив-

на, складна і кропітка робота, яка має врахувати культурні, політичні, економічні, природні та наукові чинники, що впливають на ефективність проведення змагань. Таким чином, реалізація подібних проектів – це складний багаторівневий процес. Наші попередні дослідження [4] дозволили виділити його основні компоненти (організаційно-управлінський, матеріально-технічний, правовий, економічний, кадровий, інформаційний). Реалізація кожного з них забезпечує ефективність проведення змагання та часто супроводжується наявністю ряду проблем (рис. 1).

Якість спортивних змагань передовсім залежить від ефективності організаційно-управлінської структури, що включає всі організації, які мають відношення до проведення заходів [2]. До них можна віднести: об'єднання всесвітнього рівня, які, зазвичай, є ініціаторами проведення змагань і здійснюють контроль діяльності всіх інших

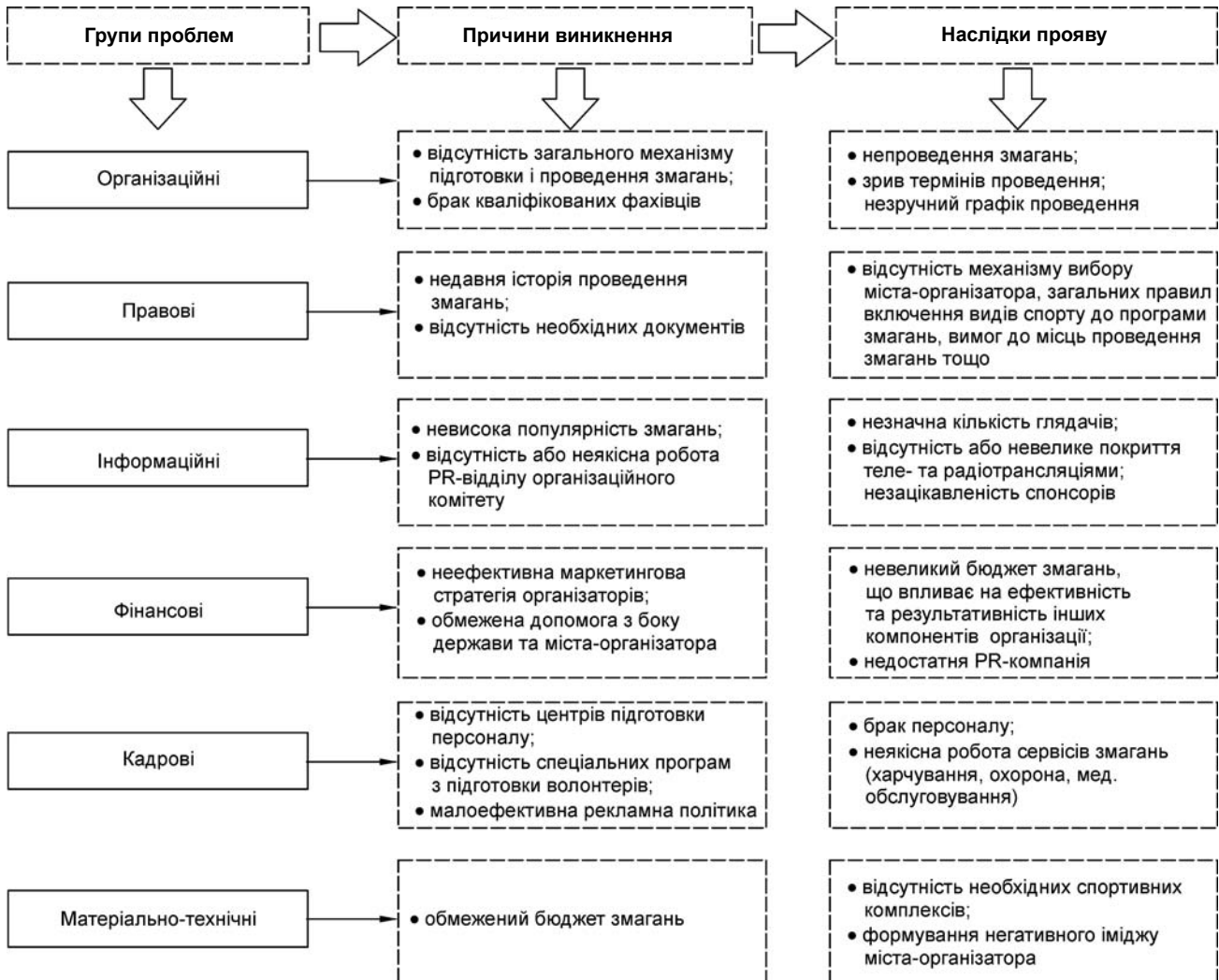

Рисунок 1 – Проблеми організації міжнародних комплексних змагань у неолімпійському спорті

структур; організаційні комітети, створені безпосередньо для підготовки ігор; міжнародні спортивні федерації (МСФ), які відповідають за проведення турнірів зі своїх видів спорту; національні спортивні організації, що опікуються підготовкою спортсменів своєї країни та їх делегуванням на змагання; структури неспортивної спрямованості, які забезпечують транспортування, медичне забезпечення, харчування, рекламу змагань тощо.

Відсутність або неефективна діяльність певних елементів цієї системи може спричинити зрив термінів змагань або їх непроведення. Слід зазначити, що для змагань у неолімпійському спорті характерною є наявність допоміжних керівних організацій. Так, для успішного проведення Всесвітніх інтелектуальних ігор SportAccord, ініціатором яких є асоціація SportAccord, було залучено Міжнародну асоціацію інтелектуального спорту (IMSA), котра має досвід організації подібних змагань. Також для підвищення ефективності проведення I Всесвітніх ігор єдиноборств SportAccord було створено комітет цих змагань, до складу якого увійшли представники МСФ всіх видів спорту, представлених у програмі змагань [7]. Відсутність подібних структур під час підготовки Всесвітніх пляжних ігор SportAccord, запланованих на 2013 р., спричинило спершу перенесення строків їх проведення, а потім призупинення діяльності з реалізації цього проекту.

До шляхів вирішення проблем організаційного характеру можна віднести необхідність вивчення та врахування досвіду проведення вже існуючих змагань, залучення організацій, які мають досвід проведення подібних проектів. Крім цього, важливо уважно підійти до формування структури організаційного комітету, яка повинна охоплювати всі основні напрями, пов'язані з організацією змагань (проведення урочистих церемоній, забезпечення харчування, проживання, логістики, акредитації, безпеки, медичної допомоги тощо).

Організація міжнародних комплексних змагань передбачає наявність певної нормативно-правової бази. Аналіз літературних джерел [9] дозволив визначити, що всі документи, які регламентують проведення змагань, умовно можна розділити на три групи: норми *lex sportiva*, міжнародне та національне право. Формування та вдосконалення правової бази спортивних змагань – тривалий складний процес. Більшість комплексних змагань у неолімпійському спорті мають коротку історію розвитку, тому їхня нормативна база потребує доопрацювання. Так, аналіз правового забезпечення Всесвітніх ігор свідчить про його постійне вдосконалення, наприклад, у 2016 р. було підписано другий Меморандум про взаєморозуміння між Міжнародним олімпійським комітетом (МОК) і Міжнародною асоціацією Всесвітніх ігор [12]. IWGA

і далі зобов'язується дотримуватися олімпійських принципів, визнає лише ті види спорту (дисципліни), які не входять до програми Олімпійських ігор, проте федерації яких визнані МОК або вже є членами IWGA. У свою чергу, МОК усвідомлює значущість Всесвітніх ігор, надає технічну допомогу їхнім організаційним комітетам, ділиться досвідом, особливо з питань комунікації, маркетингу та реклами. Також постійно вдосконалюються правила Всесвітніх ігор, які з моменту їх затвердження у 1989 р. змінювались мінімум раз на два роки [13].

Для ігор SportAccord характерним є відсутність єдиних підходів у нормативно-правовому забезпеченні. Передбачалося, що кожен організаційний комітет змагань розробляє свою концепцію проведення, а асоціація SportAccord виконує тільки контролюючу функцію. Аналіз правового забезпечення цих змагань показав, що їхня нормативна база розвинена не на достатньому рівні. Так, Всесвітні ігри єдиноборств SportAccord проходили без наявності єдиних правил (регламенту), а Всесвітні інтелектуальні ігри SportAccord визначають лише основні положення – дотримання антидопінгового законодавства та правил видів спорту, зазначених у програмі змагань, але не розкривають принципи визначення міста-організатора, підходи до включення нових видів спорту, критерії допуску спортсменів тощо. Таким чином, організаторам комплексних змагань у неолімпійському спорті необхідно розробляти нову та постійно вдосконалювати існуючу нормативну базу спортивних заходів, що підвищить ефективність їх проведення.

Сьогодні організація міжнародних змагань, особливо комплексного характеру, неможлива без значних грошових інвестицій. Тому одними з пріоритетних напрямів діяльності організаторів є складання бюджету змагань, реалізація маркетингової стратегії, пошук нових спонсорів тощо [8]. Зазначимо, що змагання у неолімпійському спорті стикаються з проблемою обмеженого бюджету, що обумовлено невисокою їх популярністю і, як наслідок, невеликою глядацькою аудиторією. Реалізація рекламно-спонсорських програм супроводжується залученням невеликої кількості спонсорів національного рівня. Так, на Всесвітніх іграх 2017 р. такими виступили 12 національних компаній [5]. Обмеження в бюджеті змагань обумовлює необхідність пошуку шляхів економії, що може вплинути на якість проведення заходу, наприклад, економічні проблеми під час підготовки Всесвітніх ігор 1993 р. стали приводом для відмови в централізованому розміщенні всіх делегацій та і спортивні споруди не були повністю готові до проведення змагань. Прорахунки в реалізації PR-компанії (листівки та рекламні афіші надруковано та поширено вже після початку змагань) негативно позначилися на кількості глядачів [14].

Тому при формуванні бюджету змагання необхідно враховувати та співвідносити джерела доходів та статті витрат; визначати пріоритетні напрями економічного забезпечення, а також прогнозувати ситуації, які можуть вимагати додаткового фінансування. Як показує практика, великий внесок у бюджет змагань роблять рекламні-спонсорські програми, тому їх розробка повинна проводитися досвідченими маркетологами з урахуванням можливостей майбутніх фірм-спонсорів.

Необхідно зазначити, що проведення нових змагань на сучасних спортивних аренах формує позитивний імідж як країни та міста-організатора, так і самого заходу. Більшість комплексних змагань у неолімпійському спорті проходять на існуючих спортивних об'єктах, а їхня програма залежить від можливостей міста-організатора. Наприклад, Всесвітні ігри єдиноборств SportAccord 2010 р. та Всесвітні інтелектуальні ігри SportAccord (2011–2015 рр.) приймав Пекін на спортивних аренах Ігор XXIX Олімпіади. У свою чергу IWGA не вимагає будівництва нових спортивних споруд або поліпшення інфраструктури міста. Так, Вроцлав для проведення Всесвітніх ігор 2017 р. побудував лише одну нову арену, інші були реконструйовані. Для порівняння, в Пекіні для організації Ігор Олімпіади 2008 р. знадобилося звести 12 нових спортивних об'єктів.

Крім якісної сучасної матеріально-технічної бази одним із важливих чинників формування позитивного іміджу змагань є їх інформаційне забезпечення, наприклад, Всесвітні ігри 2013 р. в Калі (Колумбія) висвітлювали понад 900 акредитованих журналістів, змагання транслювалися на 25 каналах в понад 120 країнах [10]. Проте продаж прав на телетрансляцію в неолімпійському спорті не приносить значних прибутків. Зазвичай право висвітлювати хід спортивних змагань купують національні і регіональні телекомпанії, наприклад, проведення Всесвітніх інтелектуальних ігор SportAccord 2012 р. в Пекіні (КНР) транслювали понад 90 каналів, 78 з яких працювали винятково у країнах Азії [7]. Схожа ситуація склалася під час проведення Всесвітніх ігор у Калі 2013 р., де з 25 каналів, які транслювали змагання, 21 мали регіональний або національний статус. Таким чином, одним з основних завдань організаторів змагань у неолімпійському спорті є залучення великих телекомпаній для їх трансляції.

Сьогодні одним із перспективних напрямів підвищення інформаційного забезпечення змагань у неолімпійському спорті може стати збільшення глядацької аудиторії шляхом організації он-лайн трансляцій. Крім цього, важливим завданням інформаційного забезпечення є залучення великої кількості людей для допомоги у проведенні змагань [2]. Так, під час підготовки до Олімпійських ігор в місті-організаторі розробляється спеціаль-

на стратегія підготовки кадрів, проте в неолімпійському спорті подібні програми не реалізуються. Варто відмітити, що масове залучення волонтерів до організації Всесвітніх ігор почалося недавно – з 2001 р. (Акіто, Японія). Це було обумовлено необхідністю присутності на змаганнях великої кількості перекладачів. Сьогодні для проведення подібних заходів використовуються різні кваліфікаційні групи людей (перекладачі, працівники Call-центрів, медики та ін.) [3]. Перед змаганнями ведеться активна рекламна кампанія, спрямована на залучення максимальної кількості людей до волонтерської діяльності.

Проте слід враховувати, що важливу роль відіграє не тільки чисельність людей, а й їхня кваліфікація. Організатори змагань повинні володіти такими компетенціями: знанням сфери спорту та правил змагань, вмінням брати на себе відповідальність, володіти навичками управління персоналом, уміннями створювати творчі шоу-програми, швидко і якісно вирішувати проблеми та багато іншого. Так, відмова Порту-Елізабет (Південно-Африканська Республіка) від проведення Всесвітніх ігор 1997 р. та перенесення їх в Лахті (Фінляндія) поставило складне завдання перед організаторами – підготувати змагання за два роки [11]. Місто вперше приймало подібний захід з літніх видів спорту, але у спортивних функціонерів Фінляндії був величезний досвід проведення міжнародних змагань із зимових видів, що допомогло успішно реалізувати цей проект. Проте не тільки відмова міста-організатора від проведення змагань може поставити під сумнів подальше їх існування. Конфлікт, що виник у 2015 р. між колишнім президентом SportAccord М. Візером і главою МОК Т. Бахом, змусив асоціацію SportAccord відмовитися від проведення власних змагань.

Таким чином, проведення міжнародних комплексних змагань у неолімпійському спорті супроводжується рядом проблем, які ускладнюють процес підготовки та проведення спортивних заходів і потребують від організаторів постійного пошуку нестандартних шляхів їх вирішення.

Висновки

Аналіз спеціальної літератури, а також узагальнення досвіду підготовки та проведення міжнародних комплексних змагань у неолімпійському спорті (Всесвітніх ігор, Всесвітніх ігор SportAccord) дозволили виділити основні групи проблем реалізації цих проектів: організаційні, економічні, інформаційні, кадрові, матеріально-технічні, правові. Причинами їх виникнення є невисока популярність змагань; брак кваліфікованих фахівців; відсутність досвіду проведення подібних проектів; обмежений бюджет; недосконала структура організаційного комітету. До шляхів вирішення цих проблем можна віднести вивчення та врахування

досвіду організаційних комітетів попередніх або інших змагань; стратегічне планування; залучення та підготовку кваліфікованих кадрів; використання телебачення та мережі Інтернет для збільшення популярності змагань.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні особливостей організації комплексних змагань з неолімпійських видів спорту в Україні, розробці концепт-проектів їх проведення.

Література

1. *Актуальные проблемы развития неолымпийского спорта* / [С. Ф. Матвеев, О. В. Борисова, В. Л. Маринич и др.] // Актуальные проблемы совершенствования системы образования в области физической культуры: сб. мат. Междунар. науч. конф. (Кишинев, 8–9 нояб. 2013). – Кишинев, 2013. – С. 333–336.
2. *Алтухов С. В.* Ивент-менеджмент в спорте. Управление спортивным мероприятием / С. В. Алтухов. – М.: Сов. спорт, 2013. – 200 с.
3. *Балабанова А. О.* Управленческий опыт подготовки персонала для Олимпийских игр [Электронный ресурс] / А. О. Балабанова, И. И. Украинцева, С. В. Кощеев. – 2013. – № 4. – Режим доступа: <http://oaji.net/articles/2014/8-1393859236.pdf>.
4. *Кропивницька Т. А.* Сучасні тенденції розвитку спорту та їх вплив на організацію комплексних змагань / Т. А. Кропивницька, К. В. Краснянський // Теорія і методика фіз. виховання і спорту. – 2016. – № 3. – С. 80–84.
5. *Маринич В. Л.* Всемирные игры: состояние и перспективы развития в мире / В. Л. Маринич, Т. К. Прибыльская // Спорт та сучасне суспільство: зб. наук. праць. – 2013. – С. 48–54.
6. *Особливості виникнення нових форм рухової активності* / [С. Ф. Матвеев, О. В. Борисова, В. Л. Маринич та ін.] // Фіз. активність, здоров'я і спорт. – 2013. – № 2 (12). – С. 3–10.
7. *Официальный сайт Международной ассоциации SportAccord* [Электронный ресурс] режим доступа: <http://www.sportaccord.com>
8. *Платонов В. Н.* Олимпийский спорт: в 2 т. / В. Н. Платонов, М. М. Булатова, С. Н. Бубка [и др.]; под. общ ред. В. Н. Платонова. – К.: Олимп. лит., 2009. – Т. 2. – 696 с; ил.
9. *Понкина А. И.* Lexsportiva и спортивное право // Шестая Междунар. научно-практ. конф. «Спортивное право: перспективы развития». – М., 2012. – С. 100–105.
10. *Calí 2013* [Електронний ресурс] // International World Games Association. – 2013. – Режим доступа до ресурсу: <http://www.theworldgames.org/editions/Calí-COL-2013-3/summary>.
11. *Lahti 1997* [Електронний ресурс] // International World Games Association. – 2000. – Режим доступа до ресурсу: <http://www.theworldgames.org/editions/Lahti-FIN-1997-9/summary>.
12. *Memorandum of Understanding between the International Olympic Committee and the IWGA.* – [Електронний ресурс] // Режим доступа: <http://www.theworldgames.org/the-iwga/governing-documents>.
13. *Rules of TWG* [Електронний ресурс] // International World Games Association. – 1989. – Режим доступа до ресурсу: http://www.theworldgames.org/files/Governing_Documents/IWGA%20Rules%20of%20The%20World%20Games.pdf.
14. *The Hague 1993* [Електронний ресурс] // International World Games Association. – 1993. – Режим доступа до ресурсу: <http://www.theworldgames.org/editions/The-Hague-NED-1993-8/summary>.

Literature

1. *Actual problems of non-Olympic sport development* / [S. F. Matveyev, O. V. Borisova, V. L. Marinich et al.] // Pressing issues of improvement of education system in the field of physical culture: materialy Mezhdunarodnoy nauchnoy konferentsiyi (Kishenev, 8–9 November 2013). – Kishinev, 2013. – P. 333–336.
2. *Altukhov S. V.* Event-management in sport. Managing sports measures / S. V. Altukhov. – Moscow: Sov. sport, 2013. – 200 p.
3. *Balabanova A. O.* Management experience of personnel training for the Olympic Games [Electronic resource] / A. O. Balabanova, I. I. Ukraintseva, S. V. Koshcheyev. – 2013. – N 4. – Access mode: <http://oaji.net/articles/2014/8-1393859236.pdf>.
4. *Kropyvnytska T. A.* Modern trends of sports development and their impact on complex competition organization / T. A. Kropyvnytska, K. V. Krasnianskyi // Teoriia i metodyka fiz. vykhovannia i sportu. – 2016. – N 3. – P. 80–84.
5. *Marinich V. L.* World Games: state and prospects of development in the world / V. L. Marinich, T. K. Pribylska // Sport ta suchasne suspilstvo: zbirnyk naukovykh prats. – 2013. – P. 48–54.
6. *Peculiarities of motor activity new form appearance* / [S. F. Matveiev, O. V. Borysova, V. L. Marynych et al.] // Fiz. aktyvnist, zdorovia i sport. – 2013. – N 2 (12). – P. 3–10.
7. *Official site of International association SportAccord* [Electronic resource] Access mode: <http://www.sportaccord.com>
8. *Platonov V. N.* Olympic sport: in 2 Vol. / V. N. Platonov, M. M. Bulatova, S. N. Bubka [et al.]; ed. by V. N. Platonov. – Kiev: Olimpiyskaya literatura, 2009. – Vol. 2. – 696 p.

9. *Ponkina A. I.* Lexsportiva and sports law // VI International Conference «Sports law: development prospects». – Moscow, 2012. – P. 100–105.

10. *Cali 2013* [Electronic resource] // International World Games Association. – 2013. – Access mode: <http://www.theworldgames.org/editions/Cali-COL-2013-3/summary>.

11. *Lahti 1997* [Electronic resource] // International World Games Association. – 2000. – Access mode: <http://www.theworldgames.org/editions/Lahti-FIN-1997-9/summary>.

12. *Memorandum of Understanding between the International Olympic Committee and the IWGA.* – [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.theworldgames.org/the-iwga/governing-documents>.

13. *Rules of TWG* [Electronic resource] // International World Games Association. – 1989. – Access mode: http://www.theworldgames.org/files/Governing_Documents/IWGA%20Rules%20of%20The%20World%20Games.pdf.

14. *The Hague 1993* [Electronic resource] // International World Games Association. – 1993. – Access mode: <http://www.theworldgames.org/editions/The-Hague-NED-1993-8/summary>.

Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ

Надійшла 23.03.2017